

Bilag 2

Fra Borgmesterens Afdeling

Dato 03-02-2022

Forløbet af og forudsætningerne for budgetlægningen for budget 2023-2026

I dette bilag beskrives, hvordan den politiske og den administrative budgetproces tilrettelægges på en række konkrete områder.

1. Bindende klimamål

Byrådet har vedtaget bindende klimamål. For 2020 er det bindende klimamål 1,26 mio. tons. CO₂e (scope 1 og 2).

I forbindelse med regnskab 2021 laves der for 2020 en måling for CO₂e-emmissionerne for Aarhus som bysamfund. Hvis niveauet er højere end 1,26 mio. tons, indebærer de bindende klimamål, at Byrådet senest i forbindelse med vedtagelsen af budgettet skal træffe beslutninger, der reducerer CO₂e-emmissionerne, så kursen mod 100 % reduktion i 2030 fastholdes.

Hvis målingen i forbindelse med regnskabet viser, at niveauet ligger over 1,26 mio. tons, udarbejder Teknik og Miljø forslag til CO₂-reducerende initiativer. Forslagene fremlægges sammen med Magistratens budgetforslag, og prioriteres i budgetforhandlingerne, hvis det ønskes at komme det sidste stykke i forhold til målet i 2020.

2. Partiernes budgetforslag

Processen for fremsendelsen af partiernes budgetforslag følger den, der blev anvendt i Budget 2021. Fristen for fremsendelse af partiernes budgetforslag er mandag den 8. august 2022. Budgetforslagene følger herefter Magistratens budgetforslag. Det betyder, at politikerne overordnet set har kendskab til økonomiaftalen om kommunernes økonomi, når forslagene skal afleveres. Et konkret overblik

over alle konsekvenser af økonomiaftalen tilvejebringes dog først med Magistratens budgetforslag.

Budgetforslag fremsendes til Byrådet (Byrådservice), og sættes løbende på byrådsdagsordenen til orientering. Budgetforslag placeres sidst på Byrådets dagsorden, senest på byrådsmødet den 17. august. På disse byrådsmøder vil der være mulighed for en kort præsentation og en kort ordførrunde, hvor politikerne kan komme med input til, hvad der ønskes belyst af de relevante magistratsafdelinger.

I det omfang partierne i løbet af året fremsender budgetforslag, bør disse være tilknyttet finansieringsforslag.

Magistratsafdelingernes belysninger af budgetforslagene skal i videst muligt omfang blandt andet indeholde en beskrivelse af forslagets værdi for borgerne samt evt. beskrive dets relation til aarhusmålene.

Alle budgetforslagene og magistratsafdelingernes belysninger behandles i Magistraten den 5. september i sammenhæng med behandlingen af Magistratens budgetforslag. Materialet byrådsbehandles herefter ved førstebehandlingen af Magistratens budgetforslag den 14. september. Her vil der være mulighed for en debat om de samlede forslag, blandt andet på baggrund af magistratsafdelingens belysning. Herefter indgår budgetforslagene og belysningerne i budgetforhandlingerne.

For at sikre et godt grundlag for Byrådets budgetdrøftelser at og at belysningerne rammer rigtigt ift. partiernes intentioner kan magistratsafdelingerne eventuelt drøfte belysningerne med udvalgene forud for behandlingen i Magistraten den 5. september.

Magistratsafdelingernes belysninger af de politiske beslutningsforslag må maksimalt være på 2 sider i de udarbejdede skabeloner. I begrænset omfang vil det være muligt at vedlægge bilag med beregningsforudsætninger mv.

Op til budgetforhandlingerne i september vil det undtagelsesvist være muligt for partierne at fremsende temaer, som ønskes drøftet i forhandlingerne. Det vil tidsmæssigt

være vanskeligt for magistratsafdelingerne at udarbejde kvalificerede belysninger på dette tidspunkt, så disse kan nå at indgå i budgetforhandlingerne.

Table 1: Proces for partiernes beslutningsforslag

Mandag – 8. august	Partierne har frist for fremsendelse af budgetforslag
Senest onsdag – 17. august	Budgetforslag behandles i byrådet
Torsdag - 1. september	Budgetforslag og afdelingernes belyning udsendes med Magistratens dagsorden
Mandag – 5. september	Magistraten behandler Magistratens budgetforslag samt partiernes budgetforslag
Torsdag - 8. september	Budgetforslag udsendes sammen med byrådets dagsorden
Onsdag - 14. september	Byrådet 1. behandler Magistratens budget samt budgetforslag
Efter 14. september	Budgetforslag og belysninger indgår i budgetdrøftelserne.

3. Magistratsafdelingernes beskrivelse af budgetudfordringer

I følgeskrivelsen til afdelingernes budgetforslag er der mulighed for at gøre opmærksom på områder med driftsproblemer. Magistraten vil få mulighed for at drøfte budgetudfordringerne på magistratsmødet den 30. maj.

De beskrevne driftsudfordringer samles efterfølgende i overskriftsform i et bilag, som vedlægges Magistratens budgetforslag. De politiske partier har herefter mulighed for eventuelt at adressere udfordringerne i budgetforhandlingerne.

4. Udvalgenes inddragelse i budgetlægningen

I de senere års budgetlægning er der arbejdet på at give udvalgene en mere central rolle i forhold til at sikre, at Byrådet (i princippet) drøfter hele budgettet og ikke kun eventuelle udisponerede midler, der opgøres i budgetprocessen.

I udvalgene vil der i forbindelse med budgetlægningen for budget 2023 fortsat være fokus på at øge gennemsigtigheden i hvad pengene bruges til i de enkelte afdelinger.

Byrådet har i forbindelse med vedtagelsen af den økonomiske politik besluttet, at de enkelte fagudvalg skal følge op på og vurdere "egne" budgetmål hvert kvartal. Set i lyset af ændringerne i budgetproceduren, hvor budgetmålene erstattes af nye måder at sætte politisk retning, vil dette ikke længere være relevant. De enkelte udvalg tilrettelægger selv formen for arbejdet med budgetlægningen og opfølgningen på den politiske retning / de politiske pejlemærker, der er sat for budgettet, med afsæt i det årshjul der er beskrevet i bilag 4.

De politiske pejlemærker er betegnelsen for den politiske retning for et fagudvalgs område ift. at skabe den ønskede værdi for borgerne og samfundet for de bevilgede midler. Det er centralt, at udvalgene drøfter den politiske retning for budgettet, herunder hvilken værdi der ønskes for borgerne samt hvilke prioriteringer dette kræver på de enkelte områder.

Udvalgene vil i løbet af foråret blive orienteret om den økonomiske situation på de enkelte områder, ligesom de principper og metoder, der anvendes i budgetlægningen på de enkelte områder vil blive drøftet. I behandlingen af eventuelle budgetudfordringer på et område vil udvalgene have fokus på mulige og nødvendige omprioriteringer.

5. Byrådsseminarer

Det foreslås, at der afholdes to byrådsseminarer om økonomi i 2022.

Det første afholdes tirsdag den 19. april kl. 15:00-18:00. Seminaret vil primært omhandle Regnskab 2022. Hvis det er muligt, vil regnskabsseminaret - i modsætning til de seneste to 'corona-år' - blive afviklet som et fysisk møde. Seminaret vil indeholde en gennemgang af økonomien i regnskabet samt en opfølgning på Aarhusmålene med inddragelse af nye metoder med afsæt i Aarhuskompasset.

Den 29. august afholdes der orienteringsseminar om udkast til magistratens budgetforslag. Seminaret vil finde sted fra kl. 16:00-19:00.

Partiernes forhandlingsgrupper og sekretærer inviteres til de dele af seminarerne, der omhandler indholdet af regnskab og budgetforslaget.

6. Forløbet af de politiske drøftelser

Efter orienteringsseminaret den 29. august vil Borgmesteren afholde afklarende møder med Byrådets partier, og efter 1. behandlingen af budgetforslaget bliver der afholdt to forhandlingsmøder med deltagelse af alle partiers forhandlingsgrupper. Forhandlingsmøderne vil som udgangspunkt finde sted på rådhuset.

Forhandlingerne er planlagt til:

- Mandag den 19. september kl. 16:00-21:00
- Torsdag den 22. september kl. 10:00-24:00
- Der sigtes mod, at forhandlingerne afsluttes torsdag, men fredag fra kl. 10.00-14.00 reserveres også.

Ud over de finansierings- og omprioriteringsmuligheder som partierne beskriver i forbindelse med fremsendelse af deres beslutningsforslag, kan partierne forud for budgetforhandlingerne fremsende generelle finansieringsforslag, som ønskes inddraget i budgetforhandlingerne. Som beskrevet i ovenstående kan partierne på dette tidspunkt undtagelsesvist også fremsende temaer, som ønskes drøftet i forhandlingerne.

Forslagene fremsendes til Budget og Planlægnings mail-adresse budget@ba.aarhus.dk senest onsdag den 14. september 2022. Hvis der fremsendes nye temaer efter dette tidspunkt, skal det klart markeres, at der er tale om materiale, der ønskes rundsendt til forhandlingsgrupperne.

7. Udarbejdelse af Magistratens budgetforslag

I magistratsafdelingernes bidrag til budgetlægningen tages der på driftssiden udgangspunkt i overslagsårene i det vedtagne Budget 2022 korrigeret for lovændringer og byrådsbeslutninger. På anlægssiden er udgangspunktet investeringsoversigten for 2022-2025.

Budgetmodellerne indarbejdes i budgetforslaget, og udgiftsudviklingen som følge af befolkningsudviklingen synliggøres i materialet.

Magistratsafdelingerne fremsender deres bidrag til budgetforslaget i starten af maj 2022. Efter sommeren indarbejdes effekten af årets økonomiske aftale mellem KL og Regeringen i budgetforslaget.

8. Fremlæggelse og behandlingen af Magistratens budgetforslag

I bestræbelserne på at sikre åbenhed i budgetprocessen vil udsendelsen og offentliggørelsen af Magistratens budgetforslag i 2022 følge samme procedure som i de seneste år.

Magistraten og Økonomiudvalget vil løbende blive orienteret om den generelle økonomiske situation. Borgmesterens budgetforslag vil blive sendt fortroligt til Byrådet fredag den 26. august 2022.

På orienteringsseminaret for Byrådet den 29. august vil der blive orienteret om indholdet af Borgmesterens budgetforslag. Gennemgangen af materialet vil ske med forbehold for, at Magistraten på dette tidspunkt ikke har behandlet budgetforslaget, og derfor endnu ikke har truffet sine konklusioner. Magistraten behandler budgetforslaget mandag den 5. september 2022.

Materialet vil blive offentliggjort på kommunens hjemmeside og gennemgået for pressen tirsdag den 30. august.

Onsdag den 31. august 2022 kl. 16:00-17:00 vil budgetforslaget blive behandlet på et møde mellem Byrådet og FællesMED.

Der gøres opmærksom på, at grundlaget og forudsætningerne for budgettet løbende opdateres, hvilket kan indebære ændringer i økonomien. Før sommerferien er det økonomiaftalen om kommunernes økonomi i 2023 og efter sommerferien er det halvårsregnskabet.

Efter fremsendelsen af Magistratens budgetforslag udsender KL som regel - på baggrund af regeringens fremlæggelse af finanslovsforslaget - en opdateret tilskudsmodel, som kan indebære ændringer i de tekniske budgetforudsætninger og økonomien. Alle tekniske budgetforudsætninger vil blive forelagt på fællesmøderne mellem Magistraten og Økonomiudvalget. Nye oplysninger udefra (primært fra KL) kan dog fremkomme senere. Byrådet vil i den situation blive orienteret så hurtigt som muligt.

Den politiske behandling af budgetforslaget i Byrådet foregår fra starten af september og frem til budgetvedtagelsen onsdag den 12. oktober 2022.

Den politiske behandlingsfase omfatter mulighed for fremsendelse af ændringsforslag, fællesmøder mellem Magistraten og Økonomiudvalget samt politiske drøftelser om en mulig indgåelse af et forlig.

Ændringsforslag fra de af Byrådets partigrupper, som ikke indgår i et eventuelt budgetforlig, skal fremsendes til Borgmesterens Afdeling senest onsdag den 28. september. I lighed med budget 2022 vil der ved 2. behandlingen af budgettet blive stemt om budgetforliget under ét. Budgetforliget vil blive anset som ét ændringsforslag til budgetforslaget. Hvis et eller flere partier ønsker at stemme imod dele af budgetforliget, vil der skulle fremsendes ændringsforslag. Partierne/byrådspolitikerne vil kunne få hjælp til udformningen af ændringsforslag ved henvendelse til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk).

9. Fremsendelse af spørgsmål

Som beskrevet i indstillingen vil Borgmesteren efter byrådsseminaret den 29. august afholde afklarende møder med Byrådets partier. Partierne kan på møderne aflevere spørgsmål, der ønskes afklaret og undersøgt. Spørgsmålene kan også sendes til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk).

Da det normalt tager nogle dage at svare på spørgsmål, opfordres der til, at spørgsmålene fremsendes i god tid, inden svaret forventes modtaget. Borgmesterens Afdeling

vil herefter fremsende materialet til alle partier snarest muligt.

10. Udformning af budgetmaterialet og evaluering af budgetforløbet

Magistratsafdelingernes budgetbidrag og de nye pejlemærker skal i overensstemmelse med gældende principper for budgetudarbejdelsen ligge inden for den givne budgetramme.

Budgettet fremsendes i FirstAgenda ligesom det lægges på kommunens hjemmeside.

Budgetlægningen for 2023 vil blive afrundet med en evaluering i Økonomiudvalget og Magistraten.

11. Udgangspunktet for budgetlægningen

Budget 2023 tager afsæt i det Budget 2022, som byrådet vedtog 13. oktober 2021.

Udgangspunktet for budgetlægningen er en videreførelse af de allerede givne driftsbevillinger i det sidste overslagsår. Ved anlægsrådighedsbeløb skal der tages stilling til det nye overslagsår i budgettet. Det nye overslagsår ved budgetlægningen for 2023 er budgetåret 2026.

På anlægsområdet reserveres der anlægsbeløb vedrørende byudviklingsprojekter, ligesom der optages en række beløb i de enkelte magistratsafdelinger. Det drejer sig fortrinsvis om videreførelsen af anlægsbevillinger med driftsmæssig karakter (KB-bevillinger) samt beløb, der følger af den 10-årige investeringsplan for 2024-2033.

12. Fremskrivning af budgettet

Budgettet pris- og lønfremskrives ved, at der for den enkelte sektor tages udgangspunkt i fordelingen mellem løn og øvrig drift på udgiftsarterne i det seneste regnskabsår. Der udregnes en fremskrivningsprocent for de enkelte decentraliserede rammer ved, at løndelen i de enkelte rammerne fremskrives med kommunens egen beregnede lønfremskrivning, mens øvrig drift fremskrives med KL's prisfremskrivning. Disse to vægtes sammen til en samlet fremskrivningsprocent for den enkelte sektor.

13. Reservation af serviceramme til uforudsete udgifter

I de senere års aftaler om kommunernes økonomi har op til 3 mia. kr. af bloktilskuddet til kommunerne været betinget af, at kommunerne under ét overholder aftalen om serviceudgifter i hhv. budget og regnskab. Set i det lys er det derfor vigtigt, at magistratsafdelingerne budgetterer så realistisk som muligt, herunder budgettering af forbrug af opsparing.

Om nødvendigt - for at overholde servicerammen - kan der i forbindelse med den endelige budgetvedtagelse blive stillet krav om tvungen opsparing fordelt efter rammerne på de styrbare områder. En sådan tvungen opsparing forventes langt hen ad vejen at kunne klares ved at nedsætte forbruget af opsparing fra tidligere år. Det er derfor vigtigt, at afdelingerne lægger et realistisk budget for det forventede forbrug af opsparing.

Hvis serviceudgifterne ved den endelige budgetvedtagelse ligger under vækstrammen, er Budget og Planlægning i lighed med tidligere år bemyndiget til at forøge den ovenfor omtalte reservation af servicevækst-ramme til forbrug af decentral opsparing. Dette vil ske inden for de regler, som er fastsat af Økonomi- og Indenrigsministeriet.

14. Tilpasning af anlægsudgifterne

I de senere års aftaler mellem KL og regeringen om kommunernes økonomi er 1 mia. kr. af bloktilskuddet betinget af, at kommunerne i budgettet under ét overholder den aftalte anlægsramme. Samtidig fremgår det af aftalerne, at Regeringen og KL er enige om, at det er en forudsætning for økonomiaftalerne, at den aftalte kommunale anlægsramme overholdes i både budgetterne og regnskaberne.

Anlægsrammerne og de senere års høje anlægsudgifter i Aarhus Kommune betyder, at Borgmesterens Afdeling i budgetlægningen vil følge anlægsudgifterne nøje.

15. Læsevenlige bilag til Magistratens budgetforslag

For at gøre materialet vedrørende budgettet læsevenligt, vil bilagene til Magistratens budgetforslag blive præsenteret via et resume på maksimum to sider.

Bilag 2 til 4 - der blandt andet beskriver budgetforudsætningerne og udviklingen i udgifterne i budgettet - vil bevare deres hidtidige form. Analyser og rapporter vil blive vedlagt som baggrundsmateriale i deres fulde længde.

16. Faseopdelt budgetlægning

Der er tradition for, at KL i budgetlægningen arbejder med den såkaldte faseopdelte budgetlægning. Den faseopdelte budgetlægning betyder blandt andet, at alle kommuner skal fremsende budgettal inden den endelige vedtagelse af budgetterne. Formålet med dette er at give kommunerne mulighed for at justere budgetterne i tilfælde af, at kommunerne under ét ikke overholder den aftale, som KL indgår med regeringen.

I lighed med de seneste år bemyndiges Borgmesterens Afdeling til at indberette Magistratens budgetforslag til KL, som et foreløbigt budget til anvendelse i den faseopdelte budgetlægning.

17. Administrativ proces for budgetlægningen

Borgmesterens Afdeling har bemyndigelse til at tilrettelægge den administrative proces for budgetlægningen, herunder udarbejdelsen af budgetinstruktionen. I budgetinstruktionen fastlægges blandt andet de rentesatser og pris- og lønskøn, som anvendes i budgetlægningen.

18. Løbende tilpasninger af budgettet

Det foreslås, at magistratsafdelingerne - i lighed med de seneste års budgetlægning - bemyndiges til løbende at tilpasse budgettet teknisk til rammen (det vil sige op- eller nedjustere budgettet, så der ikke op- eller nedspares). Sådanne tilpasninger har ikke betydning for den samlede økonomi.